

Nr 413

Av herrar **Adamsson** och **Nilsson** i Östersund, i *anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till naturstipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter.*

Det måste betraktas som en angelägenhet av stor vikt för samhället att undanröja de ekonomiska studiehindren för studielämpad ungdom vid tillträdet till universitet och högskolor. Studentstatistiska undersökningen 1952, Sveriges förenade studentkårers årliga skrivelser till Kungl. Maj:t samt de opinionsyttringar som företagits av Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund och Socialdemokratiska studentförbundet ha klart belyst, att sådana studie hinder i betydande utsträckning ännu kvarstå. Därutöver har klarlagts att den eftersträfvade demokratiseringen av den högre undervisningen icke enbart eller ens i huvudsak torde kunna uppnås genom en förbättring av lånemöjligheterna. Det psykologiska motståndet mot låneformen torde fortfarande vara starkt just bland de folkgrupper från vilka man genom denna stödform ville främja en ökad rekrytering. SFS framhåller dessutom att alla företagna utredningar visar att den växande studieskuldssättningen huvudsakligen trycker en begränsad grupp studenter och yngre akademiker. För denna begränsade grupp är den ökande skuldssättningen ytterst betungande. Dess konsekvenser torde ännu inte ha framträtt i full utsträckning. Även av sociala skäl och ur rättvisesynpunkter framstår sålunda en alltför stor tyngdpunkt vid låneformen såsom föga tillfredsställande.

Vid 1950 års riksdag fattades på grundval av studentsociala utredningens förslag principbeslut om riktlinjer för den framtida utformningen av de studentsociala stödåtgärderna, innebärande i fråga om det direkta stödet att detta inriktas på ett utbyggande av statsstipendier och studielån i kombination. Som riktpunkt för stipendieringen fastställdes att s. k. naturstipendier, innefattande fri kost och logi under halva studietiden, skulle finnas tillgängliga för 26 % av de studerande, vilket var ungefärligen det antal som var i behov av stipendiestöd samtidigt som de fyllde kraven på god studiebegåvning.

Anslaget till naturstipendier har sedermera successivt utbyggt. Vid 1954 års riksdag beslöts som en etapp i utbyggnaden en höjning av anslaget med den uttryckliga målsättningen för läsåret 1954/55 att de obemedlade nyinskrivna studerande som hade ett genomsnittsbetyg av AB skulle kunna få stipendium. Innevarande läsår ha 690 nya stipendier kunnat utdelas, vilket, enligt garantilånenämndens beräkningar, medfört att 71 % av de

enligt 1954 års riksdagsbeslut stipendiekompetenta sökande kunnat erhålla stipendium. Garantilånenämnden har i år föreslagit en anslagshöjning med sikte på att utdela 1 014 nya stipendier, vilket skulle vara till fyllest för att fullfölja 1954 års riksdagsbeslut. Med hänvisning till det statsfinansiella läget har i statsverkspropositionen föreslagits en anslagshöjning, som beräknas medge 845 nya stipendier.

Strävandena att demokratisera den högre undervisningen böra främst inriktas på en ökad stipendiering i första hand med sikte på att skyndsamt förverkliga 1950 års riksdagsbeslut. De senaste årens kraftiga utbyggnad av anslaget till naturastipendier samt chefens för ecklesiastikdepartementet i statsverkspropositionen uttalade önskan om en fortsatt utvidgning under de närmaste budgetåren måste därför hälsas med stor tillfredsställelse. Starka skäl tala emellertid för att redan i år genomföra åtminstone den utbyggnadsetapp som 1954 års riksdagsbeslut representerar, särskilt som denna etapp med hänsyn till att stipendietiden i de flesta fall är tre år när en viss avslutning med budgetåret 1956/57.

Med hänvisning till ovanstående få undertecknade hemställa,

att riksdagen måtte besluta att till Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 4 875 000 kronor samt

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att antalet stipendier för nästkommande budgetår anpassas så, att 1950 års riksdagsbeslut och studentsociala utredningens förslag om stödet till mindre bemedlade universitets- och högskolestuderande samt studerande vid socialinstituten kunna förverkligas.

Stockholm den 26 januari 1956

Erik Adamsson

Birger Nilsson
i Östersund